

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 3247/2024
28.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића, Марије Терзић, Весне Мاستиловић и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник адвокат Иван Станковић из ..., против тужене „UniCredit Bank Srbija“ а.д. Београд, чији је пуномоћник адвокат Тијана Воротовић из ..., ради утврђења и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 2103/20 од 10.11.2022. године, у седници одржаној 28.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 2103/20 од 10.11.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 2103/20 од 10.11.2022. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 6282/19 од 26.09.2019. године, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев тужиоца, којим је тражено да се утврди да је апсолутно ништава уговорна одредба члана 9. став 1. тачка (i) Уговора о готовинском кредиту бр. ... од 04.06.2014. године и да се обавезе тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати 10.000,00 динара са законском затезном каматом од 04.06.2014. године до исплате и **одбија** захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 56.800,00 динара, у року од 8 дана од дана достављања преписа ове пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 6282/19 од 26.09.2019. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев и утврђено је да је ништава одредба члана 9. став 1. тачка (i) Уговора о готовинском кредиту бр. ... од 04.06.2014. године. Ставом другим изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати 10.000,00 динара са законском затезном каматом од 04.06.2014. године до исплате. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 17.300,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 2103/20 од 10.11.2022. године, ставом првим изреке одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке одбијени су захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр.72/11,...18/20), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија тужене основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је, као корисник кредита, са туженом банком 04.06.2014. године, закључио уговор о кредиту којим је тужена одобрила тужиоцу кредит у износу од 500.000,00 динара. Побијаном одредбом члана 9. став 1. тачка (i) уговорена је обавеза корисника кредита да банци плати фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева, која је једнократна и платива на датум повлачења средстава кредитног захтева од 2% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара, те је тужена наплатила од тужиоца по овом основу износу од 10.000,00 динара. Пре закључења овог уговора, банка је у понуди од 04.06.2014. године, у члану 3.3. навела врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, па тако и да накнада за обраду кредитног захтева износи 2,50%, 12.500,00 РСД фиксно.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев закључујући да је предметна одредба уговора о кредиту ништава, на основу члана 103. Закона о облигационим односима (ЗОО), првостепени суд са образложењем да спорном одредбом уговора није прецизирано који су то стварни трошкови кредита и зашто се везују за износ кредита, а другостепени суд налазећи да банка није доставила тужиоцу понуду у предуговорној фази која садржи врсту и висину и предметних трошкова. С обзиром на то, закључили су да тужилац има право на враћање новчаног износа наплаћеног по ништавој одредби на основу члана 104. и 214. ЗОО, са законском затезном каматом од дана стицања, јер је тужена банка несавестан стицалац.

По оцени Врховног суда становиште нижестепених судова је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. ЗОО, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Одредбом члана 43. Закона о банкама прописано је да Народна банка Србије може прописати јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга, и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Сл. гласник РС“, бр.36/11 и 39/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају, јер је предметни уговор о кредиту закључен 04.06.2014. године.

Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у члану 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање), и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа обавештења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Сл. гласник РС“, бр.45/11), ближе су утврђени изглед и садржина обрасца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 висину и врсту свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди од 04.06.2014. године сачињену за предметни уговора о кредиту, наведена је висина и врста свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, па тако и да накнада за обраду кредитног захтева износи 2,50%, 12.500,00 РСД фиксно. Како је тужилац садржином наведене понуде у предуговорној фази обавештен о врсти и висини накнада које падају на његов терет, то банка није била у обавези да доказује структуру нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8.

и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Исказивање ове накнаде за банкарску услугу задовољава услов одређености уговорне обавезе и у смислу члана 50. ЗОО (врста и висина/фиксна или променљива). Ово имајући у виду и чињеницу да је тужиоцу уместо понудом предвиђене висине предметних трошкова кредита у износу од 12.500,00 динара, наплаћен и нижи износ од 10.000,00 динара. Следом изложеног, побијана уговорна одредба није противна основним начелима облигационог права нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга пошто тужилац није спорио пријем понуде. С обзиром да побијана уговорна одредба није ништава, то тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са затезном законском каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке пресуде.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, то јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву те туженој припада за радње предузете од стране пуномоћника адвоката, и то: за састав једног образложеног поднеска 6.000,00 динара, за приступ на једно одржано рочиште 7.500,00 динара, за састав жалбе износ од 12.000,00 динара, ревизије износ од 18.000,00 динара, све према АТ важећим у време предузимања ових парничних радњи, што увећано за износ судске таксе на жалбу и другостепену одлуку по 1.900,00 динара, на ревизију 3.800,00 динара и на одлуку по ревизији 5.700,00 динара, све према ТТ, чини укупан износ од 56.800,00 динара те је одлучено као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**